

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол №5)

Силабус
навчальної дисципліни
Основи сімейного виховання дітей
з особливими освітніми потребами
2023-2024 навчальний рік

Освітня програма «Логопедія. Спеціальна психологія»
Спеціальність 016 Спеціальна освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Викладач (і)	Синиця Аліна Олександрівна
Посилання на сайт	https://bdpu.org.ua/faculties/fdssso/structure-fdssso/kaf-psychology/composition-kaf-psychology/synytsia-alina-oleksandrivna/
Контактний тел.	+380992285921
Е-mail викладача:	alina_starceva@ukr.net
Графік консультацій	з 9.00 до 18.00 понеділок - п'ятниця

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	12	12	66	залік

Семестр: осінній/весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: сімейне виховання, діти з особливими освітніми потребами, захисно-копінгова поведінка, сімейний коучинг, логопедичний супровід.

Мета та предмет курсу: Метою викладання навчальної дисципліни «Основи сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами» є формування у здобувачів вищої освіти першого рівня глибокого розуміння теоретико-методичних основ сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами, а також озброєння їх ефективними методами вивчення особливостей сім'ї дитини з особливими освітніми потребами та ознайомлення з методами та прийомами виховання дитини з особливими освітніми потребами в сім'ї.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності інклюзивної освіти.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

РН14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

Зміст курсу:

Модуль 1. Теоретичні засади сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 1. Предмет, завдання та методи сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами.

Сімейне виховання дітей з особливими освітніми потребами як головний фактор розвитку дитини особливими освітніми потребами. Мета сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами. Завдання сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами. Методи сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами. Нові технології сімейного виховання: раннє втручання, логопедичний супровід, партнерство з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Сучасний стан теорії та практики сімейного виховання дитини з особливими освітніми потребами у суспільстві.

Тема 2. Концепції сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами.

Історичний дискурс сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами. Моделі сім'ї дитини з особливими освітніми потребами: патріархальна, авторитарна сім'я, підприємницька та соціально прийнятні моделі виховання дітей з особливими освітніми потребами. Партнерська модель сім'ї та соціально-прийнятні норми виховання дітей з особливими освітніми потребами. Обґрунтування необхідності державної та громадської підтримки сім'ї. Концепція нормалізації сімейного життя дитини особливими освітніми потребами.

Модуль 2. Теорії сімейних систем у сучасному освітньому просторі.

Тема 3. Теорії сімейних систем у сучасному освітньому просторі.

Структура сім'ї. Визначення поняття «сім'я» з погляду системного аналізу. Внутрішні стратегії сім'ї. Поняття «сімейні підсистеми», «згуртованість», «гнучкість (адаптивність)», «комунікація». Модель структури сім'ї дитини з особливими освітніми потребами.: збалансовані сім'ї, нестабільні, дисгармонічні сім'ї. Життєвий цикл сім'ї дитини з особливими освітніми потребами. Стадії та переходи життєвого циклу сім'ї дитини з особливими освітніми потребами. Функції сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами..

Тема 4. Стилi виховання в сім'ї дитини з особливими освітніми потребами.

Стилi виховання в сім'ї дитини з особливими освітніми потребами. Ресурси та потенційні можливості сім'ї яка виховує дитину з особливими освітніми потребами. Компетенції сім'ї родини дитини з особливими освітніми потребами. Забезпечення права на навчання дитини з особливими освітніми потребами. Соціально-правовий статус дитини з особливими освітніми потребами та її родини. Права та обов'язки батьків дитини з особливими освітніми потребами.. Роль сім'ї у корекційному вихованні дитини з особливими освітніми потребами.

Модуль 3. Психологічні особливості батьків дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 5. Психологічні особливості батьків, що виховують дітей раннього віку з особливими освітніми потребами.

Психологічні особливості батьків, що виховують дітей з особливими освітніми потребами. Джерела та особливості стресу батьків, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. Характеристика неусвідомлених аспектів ставлення до дитини матерів, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. Психологічний стан батьків дітей із різним ступенем затримки розвитку та типом захворювання. Психологічні особливості батьків дітей із різним ступенем затримки розвитку.

Тема 6. Особливості проявів поведінки батьків дітей із особливими освітніми потребами.

Психологічні захисти та захисно-копінгова поведінка батьків дітей з особливими освітніми потребами. Порівняльна характеристика захисно-копінгових реакцій батьків з урахуванням їхньої статі. Типи захисно-копінгової поведінки батьків дітей з порушеннями розвитку. Психологічні особливості батьків із різними типами захисно-копінгової поведінки. Індивідуально-психологічні особливості чоловіків та жінок із різними типами захисно-копінгової поведінки. Особливості уявлень про батьківство в сім'ях, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. Характеристика образу «гарний батько» та його особливості в батьків дітей з особливими освітніми потребами. Характеристика образу «поганий батько» та його особливості в батьків дітей із порушеннями розвитку.

Модуль 4. Сімейний коучинг та супровід сім'ї дитини особливими освітніми потребами.

Тема 7. Ефективні стратегії налагодження партнерських стосунків з родинами дітей з ООП.

Ефективні стратегії налагодження партнерських стосунків з родинами дітей з ООП. Принципи вивчення сім'ї дитини особливими освітніми потребами. Рівні корекційно-просвітницьких знань батьків дитини особливими освітніми потребами. Методи збору інформації про сім'ю дитини з ООП. Форми організації психолого-педагогічної допомоги сім'ї на рівні закладу освіти.

Тема 8. Сімейний коучинг та супровід сім'ї дитини з особливими освітніми потребами.

Поняття «сімейний коучинг» у контексті сімейного виховання дитини особливими освітніми потребами. Аналіз понять допомога та супровід у контексті сімейного виховання дитини особливими освітніми потребами. Важливість корекційного сімейного виховання у перші роки життя дитини з особливими освітніми потребами. Основні положення корекційної роботи та взаємодії фахівців та батьків. Безоцінне прийняття дитини, розуміння її ситуації.

Основні форми взаємодії фахівців та батьків. Сучасні тенденції інтеграції дитини з особливими освітніми потребами. Значення зміцнення здоров'я дитини з особливими освітніми потребами. Єдність процесів виховання, навчання та догляду за дитиною з особливими освітніми потребами. Режим дня для дитини раннього віку з особливими освітніми потребами. Організація лікувально-педагогічної допомоги дітям з особливими освітніми потребами. Логопедичний супровід сім'ї дитини з особливими освітніми потребами.

Модуль 5. Виховання дітей із порушенням інтелектуального та емоційно-поведінкового розвитку в сім'ї.

Тема 9. Особливості виховання дитини з порушенням інтелектуального розвитку в сім'ї.

Позиція дитини з порушеннями інтелектуального розвитку в сім'ї. Стереотипи ставлення до дитини з порушенням інтелектуального розвитку вчителів та батьків. Основні напрямки роботи фахівця із сім'єю дитини з порушенням інтелектуального розвитку. Співпраця з батьками дітей з порушенням інтелектуального розвитку в умовах різних типів закладів. Зміст і методика навчання батьків окремим корекційним прийомом і методам виховання дитини у сім'ї.

Тема 10. Особливості виховання дитини з порушенням емоційно-поведінкового розвитку в сім'ї.

Виховання дитини з порушенням емоційно-поведінкового розвитку в сім'ї. Розвиток спілкування дитини раннього віку з порушенням емоційно-поведінкового розвитку. Характеристика дітей з порушенням емоційно-поведінкового розвитку. Спільна робота фахівців та батьків з виховання дітей з порушенням емоційно-поведінкового розвитку та підготовки їх до дорослого життя. Причини та механізми важких форм негативізму у дітей. Прийоми та методи їх подолання. Основні теми розмов із батьками дітей з порушенням емоційно-поведінкового розвитку. Досвід клубної роботи з дітьми з порушенням емоційно-поведінкового розвитку. Виховання в сім'ї дитини з дефіцитом уваги та гіперактивністю.

Модуль 6. Сімейне виховання та розвиток дитини з порушеннями сенсорних систем.

Тема 11. Сімейне виховання та розвиток дитини з порушенням слуху.

Дитина з порушенням слуху в сім'ї. Причини порушень слуху. Роль спадкових та екзогенних факторів у походженні порушень слуху у дітей. Особливості реакції на звук у ранньому віці. Огляд особливостей психічного розвитку глухої дитини на першому році життя. Підходи до корекційно-розвивального виховання в сім'ї. Стимуляція слухового сприйняття та мовленнєвого розвитку, підключення збережених аналізаторів, раннє використання сурдотехніки. Завдання та утримання сімейного виховання глухих та слабочуючих дітей у ранньому віці. Роль сім'ї у соціалізації глухої дитини, її інтеграції у суспільство.

Тема 12. Сімейне виховання та розвиток дитини з порушенням зору.

Особливості розвитку зорових функцій на першому році життя, їх порушення. Причини неадекватного емоційного розвитку дитини з порушенням зору. Причини своєрідного зниження результативності інтелектуальної активності в дітей із порушенням зору. Структура складного порушення при поєднанні порушень зору та інтелекту. Позиції батьків дітей із порушеннями зору. Рання стимуляція психічного розвитку дитини з порушеннями зору в сім'ї. Розвиток залишкового зору. Виховання сприйняття частин свого тіла, формування початкових просторових уявлень, розвиток чутливості пальців рук. Загальні стратегії нормалізації життя сім'ї. Організація домашнього простору для дитини з порушенням зору. Форми організації роботи спеціалістів дитячого садка з батьками дітей з порушеннями зору.

Модуль 7. Виховання та розвиток дитини з порушеннями опорно-рухового апарату в сім'ї.

Тема 13. Дитина з порушеннями функцій опорно-рухового апарату в сім'ї.

Виховання в сім'ї дитини з порушеннями опорно-рухового апарату. Рання стимуляція розвитку дитини з порушеннями опорно-рухового апарату. Корекція рухової сфери дитини з порушеннями опорно-рухового апарату в домашніх умовах. Додаткові порушення та їх корекція у дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Система допомоги дітям із порушеннями опорно-рухового апарату. Сучасні методи лікування та корекції дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Психотерапевтична допомога сім'ї дитини з порушеннями опорно-рухового апарату.

Тема 14. Логопедичний супровід родини дитини з порушеннями опорно-рухового апарату.

Концептуальні засади організації логопедичного супроводу дитини з порушеннями опорно-рухового апарату. Логопедичний супровід дитини раннього віку з порушеннями опорно-рухового апарату. Технології забезпечення логопедичного супроводу дитини з порушеннями опорно-рухового апарату та її родини. Методичне забезпечення організації логопедичного супроводу дитини з порушеннями опорно-рухового апарату та її родини. Хендлінг дитини з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах сім'ї. Технології впливу на дитину з порушеннями опорно-рухового апарату в сім'ї. Співпраця з батьками дітей з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах різних типів закладів. Зміст і методика навчання батьків окремим корекційним прийомам і методам виховання дитини з порушеннями опорно-рухового апарату у сім'ї.

Модуль 8. Виховання дитини з тяжкими порушеннями мовлення у сім'ї.

Тема 15. Виховання дитини з тяжкими порушеннями мовлення у сім'ї

Соціальні та біологічні причини мовленнєвих порушень. Оцінка мовленнєвих труднощів психомовного розвитку в дітей раннього віку. Рання стимуляція мовленнєвого розвитку. Розвиток початкових навичок спілкування у дитини з порушенням мовлення. Організація логопедичної допомоги. Технології мовленнєвого розвитку дитини в умовах сім'ї. Деякі поради батькам. Приклади завдань для підготовки дітей до писемного мовлення.

Тема 16. Логопедичний супровід родини дитини з тяжкими порушеннями мовлення.

Сімейне виховання дітей раннього віку групи «логопедичного» ризику. Сімейне виховання дітей з вродженим незрошенням губи та піднебіння. Сімейне виховання дітей із дизартрією. Сімейне виховання дітей із заїканням. Сімейне виховання дітей із алалією. Сімейне виховання дітей із фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення. Сімейне виховання дітей із порушенням писемного мовлення. Сімейне виховання дітей із тяжкими множинними порушеннями розвитку.

Методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

За джерелом інформації:

Словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, бліцопитування.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні: інсценування, ігрові та практичні вправи, моделювання проблемних ситуацій, інтелектуальні розминки (головоломки), робота в групах та міні-групах («team building»), case-study.

2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Курс має особливості, які спрямовані на максимальне засвоєння вами знань з дисципліни: Основи сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами.

Безпека:

- у разі ракетних ударів або інших надзвичайних ситуацій, первинним є ваша безпека. Якщо під час заняття оголошують повітряну тривогу, заняття буде негайно припинено, і ми домовляємось із вами про його перенесення на інший час або про асинхронну роботу.

- намагайтеся дотримуватися всіх інструкцій з безпеки, і як тільки можливо, повідомте про ваш стан та можливість продовжити навчання.

✚ Типи занять:

- лекції з мультимедійним супроводом: для того, щоб ви мали не лише теоретичні знання, а й зрозуміли, як процес відбувається на практиці.

- практичні заняття: ви отримаєте можливість відточувати навички роботи з дітьми різного віку з порушеннями опорно-рухових функцій різного походження, зокрема побудови індивідуальних планів розвитку дитини з порушеннями опорно-рухових функцій

✚ Дистанційне навчання:

- використовуються платформи Moodle та Zoom.

✚ Zoom-заняття:

- для підвищення ефективності навчання та взаємодії між усіма учасниками, увімкнення відео є обов'язковим. Це допомагає мені як викладачу краще зрозуміти, чи зрозумілі для вас матеріал та методика, а також допомагає зробити процес навчання більш особистісним. Якщо є вагомі причини, через які ви не можете увімкнути відео, будь ласка, заздалегідь повідомте мене про це.

✚ Інтерактивні методи:

- робота в групах та парах.
- Case-study, мозкові штурми, рольові гри.

✚ Домашнє завдання:

- будьте готові до регулярного домашнього завдання. Воно буде не лише теоретичним, а й практичним.

✚ Оцінювання:

- ваша успішність буде оцінюватися на основі виконаних завдань, активності на заняттях та презентації фінального проєкту.

✚ Дедлайни:

- важливо дотримуватися установлених дедлайнів, але якщо у вас є причини, пов'язані з надзвичайними обставинами (як-то ракетні удари, відсутність зв'язку тощо), дедлайни можуть бути переглянуті.

✚ Етика та дисципліна:

- підтримую дотримання академічної чесності та професійної етики.
- що стосується додаткових матеріалів, рекомендованої літератури та онлайн-ресурсів — все це викладено на Google Disk, а посилання на нього є на платформі Moodle та в нашій Telegram групі.

- спілкуватись і вирішувати нагальні питання будемо в групі в Telegram, доки навчальний процес триває не в стінах нашого БДПУ, і можливі різні форс-мажорні обставини, як то блекаут, локдаун, відсутність зв'язку тощо.

- Буду рада бачити ваші обличчя і чути ваші голоси, тому за можливості прошу вмикати камери і бути активними учасниками освітнього процесу. Крім того, так я зможу вас впізнавати на вулиці і радо привітатися!

Ці політики можуть бути доповнені або змінені в залежності від ситуації. Я, зі свого боку, теж дотримуватимусь всіх означених політик. Якщо у вас є будь-які питання або пропозиції, будь ласка, не соромтеся звертатися. З нетерпінням чекаю на нашу конструктивну взаємодію в процесі вивчення неймовірно цікавої дисципліни!

До зустрічі на заняттях!

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

технічне (ноутбук, проектор); програмне (Moodle, репозитарій); наочність (презентації), дидактичний матеріал.

Система оцінювання та вимоги:

Поточний та семестровий контроль за умов змішаного навчання та (або) з використанням технологій дистанційного навчання може проводитися на базі освітніх дистанційних платформ та сервісів, для яких можна використовувати Moodle, Zoom, додатки від Google.

Основним завданням **поточного (формульованого) контролю** є оцінка рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи, повноти та якості засвоєння ними навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуального завдання відповідно до робочої програми навчальної дисципліни.

Застосовуються такі *форми оцінювання* навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

- усний контроль: мозкова атака, ділова гра; розв'язування ситуативних задач;
- самоконтроль: само- та взаємооцінювання, рефлексія;
- тестовий контроль: письмове тестування (закриті, відкриті питання).

Критеріями оцінювання є: повнота та логічність знань, володіння понятійним апаратом, вміння аргументувати та робити власні висновки; враховується характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); глибина знань, їх зв'язок із практикою, інтегрування з суміжними дисциплінами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання ситуативних задач, вміння планувати діяльність відповідно до програмових вимог, добирати ефективні методи та прийоми відповідно до поставлених завдань, творчо підходити до розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій.

Шкала нарахування рейтингових балів

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Рейтингове оцінювання курсу аудиторних занять та самостійної роботи:	
1.1	Підготовка фіксованого виступу	1-5 балів
1.2	Участь у обговоренні питань плану аудиторних занять	1-5 балів
1.3	Використання додаткових літературних джерел, анотації статей	1-5 балів
1.4	Підготовка реферату	1-5 балів
1.5	Підготовка наукового повідомлення	1-5 балів
1.6	Самостійне опрацювання окремих питань	1-5 балів
1.7	Тестування	1-5 балів
1.8	Перевірка зошита (конспектів)	1-5 балів
2	Форми модульного контролю:	
2.1	Глибоке розкриття всіх питань	5 балів
2.2	Повна, коротка відповідь	4 бали
2.3	Коротка відповідь з кількома помилками	3 бали

2.4	Неповна відповідь	2 бали
2.5	Неповна відповідь зі значною кількістю недоліків	1 бал
2.6	Незадовільна відповідь	0 балів
2.7	Модульна контрольна робота	40 балів
3	Штрафні бали:	
3.1	За відсутність на аудиторних заняттях	мінус 1 бали
3.2	Неготовність до аудиторних занять	мінус 2 бали

Формою підсумкового (сумативного) семестрового контролю є залік у обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Залік буде виставлятися з накопичених балів під час семестру.

Як рахуються бали: для денної форми: поточний контроль (макс. 30 балів) + самостійні роботи (макс. 30 балів) + тестування(10 бал) та індивідуальне проєктне завдання (макс. 30 балів) = 100 балів

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам за шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС для всіх видів підсумкового контролю
90-100	A
78-89	B
65-77	C
50-64	D
35-49	FX
1-34	F

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація) 10. Література Базова

1. Аймедов К.В., Кривоногова О.В. Взаимодействие с аутичным ребенком в семье: методические рекомендации. Одесса, 2014. 32 с.
2. Ермакова В.П. Основы тифлопедагогтики. М.:Просвещение,2000. 223с
3. Зборовська Н. А. Дитина зі світу тиші. На допомогу батькам нечуючої дитини науковометодичний посібник / Інститут спеціальної педагогіки АПН України, лабораторія жестової мови / за ред. С. В. Кульбиди. К.: Педагогічна думка, 2008. 183 с.
4. Кукуруза Г.В. Психологічна модель раннього втручання: допомога сім'ям, що виховують дітей раннього віку з порушеннями розвитку: монографія. Х.:, Планета-принт, 2013. 244 с.
5. Кисличенко, В. А., Конопляста, С. Ю. Логопедичний супровід сім'ї, у якій виховується дитина з порушеннями мовлення: Монографія. М.: «Ліон» 2016. 218 с.
6. Мастюкова О.М., Московкіна А.Г. Сімейне виховання дітей з відхиленнями у розвитку. Москва: Владос. 354с.
7. Мастюкова О. М. Лікувальна педагогіка. М.: Владос, 1997. 304 с.
8. Тарасун В. В. Превентивне навчання дошкільників з порушеннями мовленнєвого розвитку. Монографія. К., 1998. 257 с.

Допоміжна

1. Конопляста С. Ю., Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія.* 2011. Вип. 17. С. 105-107.
2. Ласточкіна О., Лянна О. Сучасні напрями роботи з сім'єю, що виховує дитину з порушеннями мовлення. *Науковий вісник МНУ ім.В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки.* № 3 (66), вересень,

2019. DOI випуску 10.33310/2518-7813-2019-66-3

3. Макаренко І. В. Комплексна програма соціально-педагогічної підтримки батьків і дітей «Щаслива родина». *Імідж сучасного педагога: наук.практ. освітньо-популярний часопис*. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2007. № 4. С. 34 - 38.

4. Миронова С. П. Робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2017, № 9. С. 125 - 134.

5. Синиця А. О. Актуальність логопедичного супроводу дітей раннього віку з церебральним паралічем у сучасному соціумі / А.Синиця // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 14 / за ред.О. В. Гаврилова, В. М. Синьова – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2019. – С. 290-302.

6. Синиця А.О. Клініко-психо-логопедичне дослідження мовленнєвого розвитку дітей раннього віку з церебральним паралічем. Інтеграція науки і практики в умовах модернізації спеціальної освіти України: збірка матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції 23-24 березня 2023 року / за заг.ред. С.Д.Яковлевої, Н.В.Кабельнікової. Івано-Франківськ, 2023. с. 212-217.

<https://www.kspu.edu/About/Faculty/FEElementaryEdu/ChairCorrectingEdu/Conference.aspx>

7. Синиця А. О. Комунікативно-мовленнєвий онтогенез дітей раннього віку з церебральним паралічем. Засоби і прийоми, які сприяють розвитку й комунікації педагогів та дітей з особливими освітніми потребами : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 30 січня – 12 березня 2023. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. с.86-89. https://fileview.fwdcdn.com/?url=https://mail.ukr.net/api/public/file_view/list%3Fto

8. Шуть М. Школа ігромайстерності. К.: Вид. дім «Слово», 2006. 120 с.

9. Schneider K. Therapist's personal maturity and therapeutic success. How strong the link / K. Schneider // *The psychotherapy Patien.* 1992. Vol. 8 № 3-4

Інформаційний ресурс

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/navchalni-programi/dlya-ditej-z-porushennyami-oporno-ruhovogo-aparatu>

<https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=3484>